

**Factsheets (potentiële) Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) in het kader van de
Omgevingswet**

Factsheets van de zes Brzo-omgevingsdiensten

Versie	Datum	Status
1.0	01-04-2019	concept
1.1	05-08-2019	concept
1.2	25-11-2019	concept
1.3	20-12-2019	concept werkgroep
1.4	21-02-2020	versie MO

Inhoudsopgave

0.1	Inleiding en toepassingsgebied	- 3 -
0.2	Leeswijzer en afkortingen	- 4 -
	Factsheet 1.0 Wettelijk- en beleidskader.....	- 5 -
	Factsheet 2.0 Onvolkomenheden in wetgeving Lucht	- 7 -
	Factsheet 3.0 Identificatie van (p)ZZS	- 10 -
	Factsheet 4.0 Identificatie van (p)ZZS in mengsels en stoffen met meerdere (p)ZZS- bestanddelen.....	- 12 -
	Factsheet 5.0 Vaststellen en Toetsen emissie en immissie lucht	- 14 -
	Factsheet 6.0 Vaststellen en Toetsen emissie en immissie indirecte lozingen water	- 18 -
	Factsheet 7.0 Monitoring/ metingen	- 19 -
	Factsheet 8.0 Kosteneffectiviteit	- 21 -
	Factsheet 9.0 Minimalisatieonderzoek	- 22 -
	Factsheet 10.0 ZZS in afval	- 24 -
	Factsheet 11.0 Opkomende stoffen.....	- 26 -
	Factsheet 12.0 Omgevingswet en Bal	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
	Colofon	- 30 -

0.1 INLEIDING EN TOEPASSINGSGEBIED

Dit document is opgesteld door de ZZS-werkgroep van de 6 Brzo-Omgevingsdiensten (Brzo-OD's). In het document zijn verschillende onderwerpen in zogenaamde factsheets beschreven. De doelstelling daarbij is tweeledig:

- korte weergave per onderwerp van het regulerings-, beleids- en uitvoeringskader ingevolge de Wabo. Daarbij wordt vooral doorverwezen naar de bestaande informatiebronnen van Infomil en RIVM;
- omgang met knelpunten, onvolkomenheden en interpretaties door de Brzo-OD's.

De factsheets bevatten de aanpak van ZZS in relatie tot de milieuthema's Lucht, Water (indirecte lozing) en Afval. Dat wil zeggen dat in de beschrijvingen hoofdzakelijk wordt uitgegaan van emissies naar Lucht en in mindere mate naar Water en in nog mindere mate naar Afval. Voor de Indirecte Lozing en Afval zijn aparte factsheets opgesteld.

Uiteraard veranderen de inzichten voortdurend, zeker bij een ingewikkeld dossier als de ZZS. De ZZS-werkgroep zorgt voor een continue update.

0.2 LEESWIJZER EN AFKORTINGEN

Leeswijzer

De factsheets zijn genummerd. Het eerste cijfer is het hoofdstuknummer en het tweede het versienummer.

Afkortingen

- Abm : Activiteitenbesluit milieubeheer
- ABM : Algemene BeoordelingsMethodiek
- Arm : Activiteitenregeling milieubeheer
- Bal : Besluit activiteiten leefomgeving
- CLP : Classification Labelling and Packaging
- CMR : Carcinogeen, Mutageen, Reprotoxisch
- EGW : Emissiegrenswaarde
- ERS : Extreem Risicovolle Stoffen
- GMS : Grensmassastroom
- IenW : Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
- KE : Kosteneffectiviteit
- LAP3 : Landelijk Afvalbeheerplan 3
- MKN : Milieukwaliteitsnorm
- MTR : Maximaal Toelaatbaar Risico
- MVP : Minimalisatie Verplichte Stof (stofklasse uit Abm voor Lucht)
- Ow : Omgevingswet
- PBT : Persistent, Bio-accumulatief en Toxisch
- POP : Persistent Organic Pollutants (persistente organische verontreinigende stoffen)
- pZZS : potentiële ZZS
- (p)ZZS : ZZS én potentiële ZZS
- REACH : Registration, Evaluation, Authorization and restriction of Chemicals
- UVCB : Unknown or Variable composition, Complex Reaction product or Biological origin
- VIB : Veiligheidsinformatieblad
- VNPI : Vereniging Nederlandse Petroleum Industrie
- VOTOB: Vereniging van Nederlandse Tankopslagbedrijven
- vPvB : very Persistent and very zeer Bio-accumulative (zeer persistent en zeer bio-accumulatief)
- VR : Verwaarloosbaar Risico
- V&R : Vermijdings- en Reductieprogramma
- VOS : Vluchtige Organische Stoffen
- Wabo : Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
- Wm : Wet milieubeheer
- ZZS : Zeer Zorgwekkende Stoffen

ZZS

ZZS zijn stoffen die voldoen aan de criteria uit artikel 57 REACH:

- CMR (Carcinogeen, Mutageen, Reprotoxisch) klasse 1A/1B
- vPvB (zeer Persistent en zeer Bio-accumulatief)
- PBT (Persistent, Bio-accumulatief en Toxisch)
- Overig, b.v. hormoonverstorende stoffen

Deze REACH-criteria bepalen of er in het kader van de Nederlandse milieuwetgeving sprake is van een ZZS. Deze criteria en de aanpak hoe met deze stoffen om te gaan, is vastgelegd in de volgende wetten en regelgevingen:

- emissies naar Lucht in Abm inwerking per 1-1-2016:
 - ZZS en de criteria: Abm-afd. 2.3 Lucht en Geur, art. 2.3b. Daarbij zijn ieder geval ZZS die stoffen die voorkomen op de in Arm-art. 1.3c genoemde verordeningen, verdragen, etc.;
 - algemene eisen: Abm-afd. 2.3 art. 2.4,;
 - eisen met betrekking tot specifieke ZZS: in Arm-art. 1.3b lid 2 t.b.v. ZZS genoemd in Arm-Bijlage 12B;
 - eisen met betrekking tot immisie en V&R: Arm-afd. 2.6;
 - emissie- en monitoringseisen: Abm-afd. 2.3 art. 2.5 en 2.6 resp. art. 2.8
 - stofindeling: Arm-Bijlage 12A.
- emissies naar Water (indirecte en directe lozingen) in de BBT-documenten Algemene Beoordelingsmethodiek (ABM) uit 2016 en het Handboek Immissietoets 2016, inwerking per juli 2016;
- omgang ZZS in Afval in het LAP3 2017 – 2029, inwerking per 28 december 2017.

pZZS

pZZS zijn stoffen waarvan (vooralsnog) onvoldoende gegevens bekend zijn om ze als ZZS te identificeren, maar waarvan wel sterke vermoedens zijn dat ze voldoen aan de criteria van art. 57 REACH. De keuze voor deze stoffen en stofgroepen is gebaseerd op beschikbare informatie rond de uitvoering van REACH. Het RIVM bepaald of er sprake is van een pZZS. Zie voor meer gedetailleerde informatie: <https://rvs.rivm.nl/stoffenlijsten/Zeer-Zorgwekkende-Stoffen/Potentiele-ZZS>

De pZZS zijn niet verankerd in een wettelijk kader. Aanpak voor deze stof is vastgelegd in beleid door IenW opgesteld voor de thema's Lucht, Water en Afval. Zie Infomil:

<https://www.infomil.nl/onderwerpen/lucht-water/zeer-zorgwekkende/potentieel-zzs/>

Aanpak van de Brzo-OD's

De algemene aanpak van de Brzo-OD's is de pZZS te behandelen als ZZS. Dat betekent dat deze stoffen moeten worden geïdentificeerd, de emissies en immissies bepaald en getoetst, onderzoek naar minimalisatie/V&R alsmede een 5-jaarlijkse herhalingsonderzoek moet plaatsvinden. Zie verder factsheet 2 punt 9.

Wettelijke onvolkomenheden

Per 1 januari 2016 (4^e tranche-Abm) is afdeling 2.3 “Lucht en geur” opgenomen in het Abm met uitwerkingen daarvan in de Arm. De Brzo-OD’s hebben hier de volgende ongewenste onvolkomenheden geconstateerd:

1. Voor emissies uit installaties die rechtstreeks onder het Abm-afdeling 2.3 vallen, is toetsing aan het MTR, het minimalisatieonderzoek/V&R en de 5-jaarlijks herhaalonderzoek verplicht. Voor emissies uit IPPC-installaties met een BBT-conclusie gelden die verplichtingen op grond van Abm-afdeling 2.3, artikel 2.3a niet.
2. Voor ZZS geldt op grond van het Abm een 5-jaarlijkse herhalingsonderzoek. Voor ZZS met een wettelijke luchtkwaliteitseis ingevolge Wm-bijlage 2 (zoals benzeen), geldt dat op grond van Abm-afdeling 2.3, artikel 2.4 lid 10 niet.
3. De toetsingslocatie voor de immissietoets van het MTR is niet bepaald.
4. Er is geen KE-beoordelingssystematiek beschikbaar voor ZZS.
5. Voor veel ZZS zijn er geen meetnormen beschikbaar.
6. Voor stoffen die tijdens de inwerkingtreding van het Abm (of bij wijziging) op grond van Arm-artikel 1.3b lid 1/Arm-Bijlage 12A, geen ZZS zijn, maar inmiddels dat wel zijn geworden, geldt een dubbele classificering.
7. Met betrekking tot de situatie als bedoeld in punt 6 is in de wet geen overgangstermijn geregeld waarop de ZZS aan de daarvoor gelden ZZS-emissie-eisen moeten voldoen.
8. Voor ZZS als bedoeld in Arm-artikel 1.3b lid 2/Arm-Bijlage 12B geldt een overgangstermijn tot 1-1-2025 ter voldoening aan de ZZS-emissie-eisen op 1-1-2025. IL&T heeft hiervoor een zogenaamde signaalrapportage gepubliceerd met daarin aangegeven dat door het bevoegd gezag actief bekeken moet worden of een kortere overgangstermijn is te realiseren. Zie link:
<https://www.ilent.nl/documenten/signaalrapportages/2018/10/10/uitzondering-emissie-eisen-76-zeer-zorgwekkende-stoffen>
9. Het beleid omtrent de pZZS kent geen wettelijke basis.

Aanpak van de Brzo-OD’s

Ad 1)

Indien er sprake is van een ZZS-emissie waarop een BBT-conclusie van toepassing is, geldt dezelfde aanpak als wanneer een emissie rechtstreeks onder Abm-afdeling 2.3 zou vallen. Dat betekent dat onderwerpen als de immissietoets, het minimalisatieonderzoek/V&R en het 5-jaarlijkse herhaalonderzoek ook voor genoemde situatie van toepassing is. Regulatie vindt plaats via de vergunningaanvraag en d.m.v. voorschriften in de vergunning. De wettelijke grondslag hiervoor is de algemene minimalisatieverplichting uit Abm-afdeling 2.3, artikel 2.4 lid 2. In het Bal van de OW zal dit verschil zijn opgeheven.

Ad 2)

De 5-jaarlijkse herhaalonderzoeken zijn ook van toepassing op ZZS met een wettelijke luchtkwaliteitseis. Regulatie vindt plaats via de vergunningaanvraag en d.m.v. voorschriften in de vergunning. De wettelijke grondslag hiervoor is de algemene minimalisatieverplichting uit Abm-afdeling 2.3, artikel 2.4 lid 2.

Ad 3)

Een toetsingslocatie is noodzakelijk voor een goede beoordeling van de effecten in de omgeving. Zie hiervoor factsheet 5

Ad 4)

Zie hiervoor factsheet 8.

Ad 5)

Zie voor de aanpak factsheet 7.

Ad 6)

In deze gevallen geldt de strengste classificering; dat is de ZZS-classificering (ERS, MVP-1 of MVP-2). Zie ook factsheet 5.

Ad 7)

In bestaande situaties is het redelijk om een zekere termijn te gunnen voordat de ZZS-emissie-eisen van toepassing worden. O.b.v. het minimalisatie-onderzoek/V&R in de aanvraag kan worden beoordeeld wat een redelijke termijn is. Dit wordt uiteindelijk vastgelegd in de vergunning of bij maatwerk. Zie verder factsheets 5 en 9.

In nieuwe situaties mag verwacht worden dat gelijk aan de ZZS-emissie-eisen kan worden voldaan.

Ad 8)

De eindtermijn van 1-1-2025 is in beginsel niet het uitgangspunt. Ook hier kan/moet o.b.v. het minimalisatieonderzoek/V&R in de aanvraag worden beoordeeld wat een redelijke (snellere) overgangstermijn is. Dit wordt uiteindelijk vastgelegd in de vergunning of bij maatwerk.

Overigens staat deze termijn van 1-1-2025 ter discussie en zal waarschijnlijk leiden tot een kortere overgangstermijn dan thans gesteld in de Arm. Dat zou ingaan op het moment dat de Omgevingswet van kracht wordt.

Ad 9)

Zoals aangegeven in factsheet 1 is de aanpak dat pZZS als ZZS moeten worden beschouwd. Daarmee is de aanpak van pZZS strenger dan het Rijksbeleid. Dat betekent dat voor deze stoffen minimaal de BBT-maatregelen, de EGW, het minimalisatieonderzoek/V&R en het 5-

jaarlijks herhalingsonderzoek zoals deze gelden voor de ZZS, ook op deze stoffen moeten worden toegepast. De motivering hiervoor is gelegen in het zogenaamde “voorzorgbeginsel” zoals gepubliceerd als mededeling door de EU (zie: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:i32042&from=NL>) alsmede op grond van de algemene zorgplicht in Wm-art. 1.1a en de specifieke zorgplicht in het Abm-art. 1.2. Wel wordt geadviseerd, bijvoorbeeld in het geval er forse investeringen moeten worden gepleegd om te voldoen aan de ZZS-eisen, bij de RIVM-helppdesk advies te vragen of er aanwijzingen zijn dat de pZZS mogelijk geen ZZS zal worden. Tevens wordt geadviseerd terughoudend te zijn met substitutie conform het IenW-beleid.

Er zijn drie manieren om de pZZS áls ZZS te reguleren:

1. in de vergunning, indien sprake is van een IPPC-installatie waarvoor die betreffende stof (of stofgroep), zijnde dus een pZZS, een BBT-conclusie geldt;
2. op basis van maatwerk Abm-afdeling 2.3, artikel 2.7 lid 1, indien het Abm geldt. Dit is zoals Infomil adviseert;
3. op basis van Abm-afdeling 2.3, artikel 2.4. Dit vereist (waarschijnlijk) wel dat het bevoegd gezag hiervoor expliciet beleid heeft gemaakt en gepubliceerd. De provincie Zuid-Holland heeft op 15 oktober 2019 in beleid vastgelegd dat pZZS als ZZS moeten worden behandeld. Dat betekent dat pZZS wettelijk gezien gelijkwaardig zijn aan ZZS. Dit beleid is te vinden via de link: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2019-7897.htm#noot_id1-3-2-2-2-4-1

Identificatie van ZZS

Bij een vergunningaanvraag waarbij een minimalisatie-onderzoek/V&R is gevoegd óf een 5-jaarlijkse herhalingsonderzoek, dienen de binnen de inrichting aanwezige, toegepaste, geëmitteerde en geloosde ZZS te worden geïdentificeerd.

Voor meer informatie over identificatie van ZZS, zie de RIVM-site:

<https://rvs.rivm.nl/stoffenlijsten/Zeer-Zorgwekkende-Stoffen> Daarbij zijn alle bekende ZZS opgenomen in de zogenaamde RIVM-lijst, zie link: <https://rvszoekstysteem.rivm.nl/ZZSlijst/TotaleLijst> Het betreft een zogenaamde niet-limitatieve lijst. Op de site: <https://rvs.rivm.nl/> geeft het RIVM actueel aan welke stoffen recent als ZZS zijn aangemerkt. De lijst zelf wordt 1x per half jaar aangepast.

Zelfclassificatie

Stoffen die volgens Annex VI van de CLP-verordening vallen onder de klasse CMR 1A/1B zijn conform Arm-art. 1.3c per definitie ZZS. Bedrijven kunnen echter ook andere stoffen zelfclassificeren als CMR 1A/1B. Daarmee zijn het ook ZZS. Voor zelfclassificatie geldt de systematiek zoals beschreven op de Infomil-website, zie link:

<https://www.infomil.nl/onderwerpen/lucht-water/zeer-zorgwekkende/zelfclassificatie/>

Substances of very high concern in het kader van REACH

In het kader van REACH wordt de term “Substances of very high concern” gebruikt. Vertaald naar het Nederlands is dat “Zeer Zorgwekkende Stoffen”. Alle “substances of very high concern” zijn ook in de Nederlandse context ZZS, maar niet alle ZZS in de Nederlandse wetgeving zijn “substances of very high concern” in de REACH-context. De reden daarvan is dat het REACH een beperkter toepassingsgebied heeft.

Identificatie van pZZS

Zoals in factsheets 1 en 2 is aangegeven, is de aanpak dat pZZS als ZZS moeten worden beschouwd. Dat betekent dat ook de pZZS moeten worden geïdentificeerd. Het RIVM heeft bepaald welke stoffen pZZS zijn. Deze staan op een lijst. Zie de RIVM-website: <https://rvszoekstysteem.rivm.nl/ZZSlijst/PotentieleZZSlijst> Op de site: <https://rvs.rivm.nl/> geeft het RIVM actueel aan welke stoffen recent als pZZS zijn aan te merken, welke definitief ZZS zijn geworden en welke definitief geen ZZS of pZZS meer zijn. De lijst zelf wordt 1x per half jaar aangepast.

Aanpak van de Brzo-OD's

- a. De identificatie van ZZS is conform de algemene aanpak bij vergunningaanvragen en vergunningverlening en zoals aangegeven door Infomil en het RIVM.
- b. Wel zijn er nog de volgende aandachtspunten (niet-limitatief):

- CO is een ZZS. Echter vanwege de snelle afbraak van deze stof in de atmosfeer, hoeft voor deze stof geen minimalisatieonderzoek/V&R te worden uitgevoerd;
 - Er zijn stoffen die niet voldoen aan het ZZS-criterium, maar toch als zodanig zijn geclassificeerd. Naftaleen is een dergelijk stof. Deze stof is een PAK die niet voldoet aan de ZZS-criteria. Echter alle PAK's worden vanwege de POP-verordening conform Arm-art. 1.3c in zijn geheel gezien als ZZS. Dat betekent dat ook naftaleen een ZZS is
 - Stoffen die in de NeR als MVP-stoffen waren aangemerkt maar niet voorkomen in de verdragen genoemd in Arm-artikel 1.3c en daarmee niet automatisch ZZS zijn, daarvan is het door het Rijk besloten deze stoffen toch als ZZS aan te merken in Arm-Bijlage 12.
 - Voor aardgas wordt in het kader van het MJV gebruikgemaakt van omrekenfactoren waarbij er tevens sprake zou zijn van een benzeen-emissie. Er is veel discussie of deze benzeen-emissie ook daadwerkelijk plaatsvindt. De aanpak is dat deze benzeen-emissie niet hoeft te worden beschouwd.
- c. Conform factsheet 1.0 dienen ook de pZZS te worden geïdentificeerd.

FACTSHEET 4.0 IDENTIFICATIE VAN ZZS IN MENGSELS EN STOFFEN MET MEERDERE ZZS-BESTANDDELEN

Identificatie ZZS in mengsels en stoffen met meerdere ZZS-bestanddelen

Op de websites van RIVM en Infomil is het IenW-beleid beschreven hoe hiermee moet worden omgegaan:

- RIVM, zie link: <https://rvs.rivm.nl/stoffenlijsten/Zeer-Zorgwekkende-Stoffen/ZZS-in-mengsels>
- Infomil: zie link: <https://www.infomil.nl/onderwerpen/lucht-water/zeer-zorgwekkende/mengsels-zzs/>

Deze aanpak geldt zowel voor de chemie als voor aardolie- en steenkoolderivaten. In de aanpak is tevens duidelijk gemaakt dat deze betrekking heeft op ZZS in “mengsels” én op “stoffen met meerdere ZZS-bestanddelen”, waaronder begrepen tevens UVCB's. (Dit zijn stoffen met onbekende of variabele samenstelling, complexe reactieproducten of biologische materialen. Veel aardolieproducten vallen hier onder.) Volgens het IenW-beleid is het VIB een belangrijke bron voor informatie over de ZZS-bestanddelen.

Identificatie ZZS in aardoliederivaten

Aardoliederivaten zoals ruwe olie en stookolie zijn aangemerkt als ZZS en bestaan veelal uit een of meerdere bestanddelen ZZS. Diesel is geen ZZS maar bevat ook ZZS-bestanddelen, ook in gehalten >0,1% (g/g). In beide gevallen moeten alle ZZS-bestanddelen worden geïdentificeerd. De ZZS-identificatie van stof als geheel doet er in het kader van de Wabo niet toe.

Verder blijkt het niet altijd eenvoudig om de juiste informatie over de aanwezige ZZS-bestanddelen in deze mengsels/stoffen en hun aandeel daarin te verkrijgen. De branches VNPI en VOTOB en de overheden I&W, RIVM en een vertegenwoordiging van de Brzo-OD's zijn met elkaar in gesprek om dit op een pragmatische en uniforme manier te doen door bijvoorbeeld gebruik te maken van een voor alle partijen geaccepteerde set van data. Zodra deze informatie beschikbaar is en geaccordeerd (verwachting Q1-2020), zal het worden verspreid en verwerkt in deze factsheet. Meer informatie hierover is te verkrijgen bij de DCMR.

Aanpak van de Brzo-OD's

- a. Het gaat bij de Wabo met betrekking tot de emissie naar de Lucht en lozing naar het Water altijd om de ZZS-bestanddelen ook al is het gehalte aan ZZS-bestanddelen hoger dan 0,1% ZZS (g/g) (of een andere waarde uit CLP, REACH of POP), waarbij volgens de beschrijving in de IenW-aanpak het gehele mengsel of de gehele stof als ZZS moet worden gezien. Deze drempelwaarde heeft bij de vergunningverlening dus geen feitelijke waarde: alleen van de ZZS-bestanddelen moeten de emissies/lozingen worden beschouwd.

- b. Het IenW-beleid suggereert dat wanneer sprake is van een aandeel van de ZZS-bestanddelen in een mengsel of een stof dat lager is dan 0,1% (g/g) (of een andere waarde uit CLP, REACH of POP), dat dan de emissie/lozing daarvan niet beschouwd hoeft te worden, tenzij sprake is van een hoge doorzet. De voorgestelde aanpak is om altijd van de aanwezige ZZS-bestanddelen de emissies en lozingen te laten inventariseren.
- c. Wel volgen wij het IenW-beleid aangaande de ondergrens waarbij de emissies naar de lucht van de ZZS-bestanddelen niet meer significant zijn. (Zijnde: onderschrijding van de GMS voor puntbronnen en maximaal GMSx8760 uur/jaar voor diffuse emissies.) Dat dient zo gelezen worden dat de emissies van de ZZS-bestanddelen, wel geïdentificeerd, geïnventariseerd en gerapporteerde dienen te worden, maar niet gereduceerd behoeven te worden, tenzij o.b.v. sommatiebepalingen de totale emissie van deze bestanddelen binnen de inrichting deze ondergrens wel overschreden wordt en daarmee weer significant zijn.
- d. Voorgaande twee bullits gelden ook in analogie voor de indirecte lozing naar Water.
- e. Beseft moet worden dat het VIB niet altijd volledig is. Bij twijfel moet altijd worden doorgevraagd. De aanvrager is te allen tijde verantwoordelijk voor het aanleveren van de juiste informatie.
- f. Conform factsheet 1.0 geldt deze aanpak ook voor de pZZS.

Emissies

Vaststellen emissies

Na de identificatie van de ZZS en ZZS-bestanddelen bij mengsels en stoffen moeten de emissies bepaald worden. Over het algemeen gaat zal dat voor ZZS niet anders gaan dan bij andere stoffen. Bij de inventarisatie van diffuse emissies naar de lucht van ZZS die tevens VOS zijn (met een dampspanning van >0,01 kPa) moet dat gebeuren vanuit de dampfase. Hiervoor kan de Wet van Raoult en Dalton worden gebruikt.

Toetsen van emissies

Ook hier geldt dat over het algemeen toetsing van de emissie aan de eisen en normen niet anders is dan voor de niet-ZZS. Van een ZZS-emissie moet allereerst worden nagegaan of de emissie de GMS overschrijdt voor ERS, MVP1- en MVP2-stoffen. Hierbij moet ook de sommatiebepaling in acht worden genomen conform Abm-afdeling 2.3, artikel 2.5 lid 1 en 4. Als de GMS wordt overschreden geldt de EGW conform Abm-afdeling, artikel 2.5 lid 5, en een monitoringsverplichting conform Abm-afdeling 2.3, artikel 2.8 lid 3. De EGW's uit het Abm zijn vastgesteld per stofcategorie en gelden per bron.

De indeling van stoffen in stofcategorieën is te vinden in Arm-bijlage 12A. Voor ZZS zijn dat de stofcategorieën ERS, MVP-1 of MVP-2. Verschillende stoffen zijn pas recent als ZZS aangewezen waardoor ze in Arm-Bijlage 12A (nog) onder een andere stofcategorie vallen met ruimere GMS en EGW. Conform factsheet 2 punt 6 beschouwen wij deze stoffen met een dubbele classificatie, als ZZS, waarvoor de eisen gelden van de stofklassen ERS, MVP1 en MVP2..

Als er sprake is van een ZZS-emissie waarvoor een BBT-conclusie geldt, omdat de ZZS bijvoorbeeld tot de VOS-groep behoort waarvoor een BBT-conclusie is opgenomen, dan is Abm-afdeling 2.3, artikel 2.4 (ZZS), behalve artikel 2.4 lid 2, zijnde de algemene minimalisatieplicht, niet van toepassing. Echter, wanneer deze BBT-conclusie niet toegespitst is op een ZZS dan is de aanpak dat in principe de ZZS-eisen uit het Abm ook voor deze ZZS-emissies als BBT gelden. Dit moet wel gemotiveerd worden en worden opgenomen in de vergunning.

Aanpak Brzo-OD's voor emissies

- a. Voor stoffen die ZZS zijn maar in de vigerende Arm-bijlage 12A nog in hun oorspronkelijke stofcategorie vallen, moeten beschouwd worden als ZZS (vallende in stofklassen ERS, MVP-1 of MVP-2). Zie ook factsheet 2 punt 6.
- b. Met betrekking tot punt 1. Aangezien hierbij sprake is van een klassewijziging voortkomend uit een wetswijziging is het reëel om daar een overgangstermijn aan te koppelen. Zie ook factsheet 2 punt 7. Bepaling van de termijn is onderdeel van

het minimalisatie-onderzoek/V&R. Zie verder factsheet 9.

- c. Voor de stoffen in Arm-Bijlage 12B zal per geval beschouwd moeten worden of het voldoen aan de EGW voor ZZS niet eerder kan dan 1-1-2025. Zie factsheet 2 punt 8. Bepaling van de termijn is onderdeel van het minimalisatieonderzoek/V&R. Zie verder factsheet 9.
- d. Indien sprake is van een ZZS waarvoor een BBT-conclusie geldt, dan geldt primair de eis uit de BBT-conclusie. Is deze BBT-conclusie echter niet toegespitst op de ZZS, dan kan gesteld worden dat, op grond van de algemene minimalisatieverplichting als bedoeld in Abm-artikel 2.4 lid 2, de ZZS-emissie-eisen uit het Abm van toepassing zijn. In het geval daarbij sprake is van een aanscherping van de EGW, wat waarschijnlijk is, is het reëel om daar een overgangstermijn aan te koppelen o.g.v. het minimalisatieonderzoek/V&R. Zie verder factsheet 9.
- e. Conform factsheet 1 geldt voor de Brzo-OD's deze aanpak ook voor de pZZS.

Immissie

Vaststellen van de immissie

Emissies naar de lucht leiden tot immissies op leefniveau. Het bepalen van de immissie gebeurt met een verspreidingsberekening. Hiervoor moet in principe standaardrekenmethode 3 (nieuw nationaal model) worden gebruikt. Het is echter toegestaan de zogenaamde beperkte immissietoets te gebruiken. Zie de Infomilwebsite:

<https://www.infomil.nl/onderwerpen/lucht-water/lucht/zeer-zorgwekkende/immissietoets/beperkte/>

De beperkte immissietoets heeft echter een belangrijke limitatie: de toets schat de immissie van slechts één emissiebron, terwijl bedrijven meerdere bronnen kunnen hebben waaruit dezelfde stof wordt geëmitteerd. In dat geval is de beperkte immissietoets niet erg geschikt en kan beter een uitgebreidere verspreidingsberekening worden uitgevoerd. Eventueel kan toch één immissie worden berekend door (1) de immissieconcentratie te bepalen van iedere afzonderlijke emissiebron en (2) de immissieconcentraties uit (1) bij elkaar op te tellen.

Infomil stelt - net als voor de EGW - dat er alleen naar de immissie hoeft te worden gekeken indien de GMS wordt overschreden. Het uitgangspunt dat de GMS de lokale luchtkwaliteit voldoende beschermt. Zie daarvoor de RIVM-rapportage: Meer informatie over dit onderwerp is te vinden in het RIVM-rapport 601357014/2013 "[Toxicological evaluation of mass flow limits for air emissions of substances of very high concern](#)".

Dit kan opgaan voor een emissie van een enkele stof uit een enkele bron. Is er sprake van een emissie van dezelfde stof uit meerdere bronnen dan moet in principe een uitgebreide verspreidingsberekening worden uitgevoerd.

Toetsen van de immissie

Het immissieniveau moet getoetst worden aan het MTR op grond van Abm-afdeling 2.3, artikel 2.4 lid 5, met inachtneming van de achtergrondwaarde. De MTR-waarden staan vermeld in Arm-Bijlage 13. Als er nog geen MTR -waarde voor een stof beschikbaar is kan/moet het bevoegd gezag deze aanvragen bij de helpdesk van het RIVM volgens de procedure in Arm-Bijlage 14.

De locatie waarop de immissie moet worden getoetst (het toetsingspunt) is niet gereguleerd in het Abm en de Arm. Volgens Infomil geldt voor stoffen die van invloed zijn op de mens dat getoetst moet worden o.b.v. het zogenaamde toepasbaarheidsbeginsel en het blootstellingscriterium. Zie Wm, artikel 5.19 lid 2. Dit beginsel houdt in dat de beoordeling plaatsvindt daar waar mensen zich kunnen bevinden. Meer informatie:

<https://www.infomil.nl/onderwerpen/lucht-water/lucht/zeer-zorgwekkende/immissietoets/#heeb3a437-26b1-436d-b452-096d9979ed1d>

NB: Als er sprake is van een overschrijding van het MTR, dan dient de vergunning geweigerd te worden, tenzij er maatregelen worden genomen om de immissie te reduceren tot onder het MTR!

Verwaarloosbare Risico (VR)

Het VR als immissietoetsingswaarde is niet gereguleerd in het Abm/Arm. Echter het VR geeft wel de mate van ernst van een immissie weer. Dit kan van invloed zijn op de invulling van de minimalisatieonderzoek/V&R (factsheet 9). De toetsingslocatie voor het VR is daar waar de immissie buiten de inrichtingsgrens maximaal is.

NB: overschrijding van het VR leidt nooit tot het niet hoeven voldoen aan de BBT-verplichtingen. BBT dient in principe altijd te worden gerealiseerd!

Aanpak Brzo-OD's voor immissies

- a. Als er sprake is van een overschrijding van het MTR, dan dient de vergunning geweigerd te worden.
- b. Als voor een puntbron de emissie onder de GMS zit en er is sprake van een enkelvoudige stof geëmitteerd uit 1 bron, dan hoeft in principe geen toets aan het MTR en het VR te worden uitgevoerd. Geadviseerd wordt toch in ieder geval een beperkte immissietoets te laten uitvoeren. Immers, het is niet kostbaar en levert een concrete onderbouwing op of er wel of geen sprake is van een overschrijding van het MTR.
- c. Als er sprake is van een meervoudige bron van dezelfde stof dan moet in ieder geval een (beperkte) verspreidingsberekening te worden gedaan.
- d. Bovenstaande geldt ook voor diffuse emissies. indien op jaarbasis deze onder het product van aantal jaaruren, zijnde GMSx8760 uur/jaar (van ERS, MVP- of MVP-2) wordt gebleven dan behoeft geen toets naar het MTR en het VR te worden

uitgevoerd. Voor MVP-2-stoffen is dat 20,9 kg per jaar. Ook hier wordt geadviseerd toch altijd een (beperkte) immissietoets te laten uitvoeren.

- e. Het is acceptabel als er eerst een beperkte immissietoets wordt uitgevoerd i.p.v. een uitgebreide. Echter, als hieruit volgt dat er een mogelijke overschrijding is van het MTR of dat de berekende immissie hoger is dan een factor 0,1 van het MTR, dan moet alsnog een uitgebreide verspreidingsberekening worden uitgevoerd.
- f. Voor het toetsingspunt voor het MTR geldt het toepasbaarheidsbeginselen het blootstellingscriterium als bedoeld in art. 5.19 lid 2 van de Wm. Wij volgen daarin Infomil.
- g. Er dient tevens te worden getoetst aan het VR. Immers dit geeft een maat voor de ernst van de immissie en geeft daarmee input voor het minimalisatieonderzoek/V&R. Als toetsingspunt geldt daar waar de immissie maximaal is (buiten de inrichtingsgrens).
- h. Onderschrijding van het VR leidt nooit tot het niet hoeven te voldoen aan de BBT-verplichtingen.

FACTSHEET 6.0 VASTSTELLEN EN TOETSEN EMISSIE EN IMMISSIE INDIRECTE LOZINGEN WATER

Voor de emissie van ZZS naar water geldt de cyclische aanpak: bronaanpak, minimalisatie en continu verbeteren.

Emissies

Vaststellen emissies

Bij de emissie naar water wordt gebruik gemaakt van de ABM om de stoffen te identificeren. Het bepalen van de indirecte emissie van ZZS naar water is voor ZZS niet anders dan voor andere stoffen.

Toetsen van emissies

Ook hier geldt dat over het algemeen de aanpak voor ZZS niet anders is dan de niet-ZZS. Een bedrijf dat een ZZS emitteert moet allereerst nagaan of de emissie voorkomen kan worden (vervangen van de stof, ander proces of (zoveel mogelijk) voorkomen dat de stof geloosd wordt). Daarna wordt gekeken naar minimalisatie van de restlozing met behulp van emissiebeperkende maatregelen. Voor de resterende lozing worden in overleg met de waterkwaliteitsbeheerder als adviseur emissie-eisen opgesteld.

Aanpak van de Brzo-OD's

- a. Conform factsheet 1 geldt voor de Brzo-OD's deze aanpak ook voor de pZZS. Dit heeft tot gevolg dat deze stoffen handmatig moeten worden ingevoerd in de ABM en als Z-stof moet worden geclassificeerd.

Immissie

Aan de hand van de emissie wordt de immissie bepaald en vindt toetsing van de immissie plaats. Hiervoor kan gebruik gemaakt worden van het handboek Immissietoets 2016 van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu (d.d. 16 maart 2016). Het verdient de voorkeur de immissietoets in samenspraak met de waterkwaliteitsbeheerder uit te voeren, omdat informatie benodigd is over de rwzi waarop geloosd wordt alsmede over het ontvangende oppervlaktewater.

Aanpak van de Brzo-OD's

- a. Conform factsheet 1 geldt voor de Brzo-OD's deze aanpak ook voor de pZZS.

Meten - lucht

Er kan onderscheid worden gemaakt tussen drie situaties. Deze zijn hieronder uitgewerkt.

Bekende stof, gestandaardiseerde meetmethode

Voor zover beschikbaar maakt het bedrijf gebruik van gestandaardiseerde (meet)methoden voor het vaststellen van de emissie.

Bekende stof, geen gestandaardiseerde meetmethode

In gezamenlijk overleg tussen bedrijf en bevoegd gezag bepalen welke meetmethode wordt toegepast (best practice) en dit vastleggen in een meetprotocol. Het ligt voor de hand om aan te sluiten bij meetmethoden voor vergelijkbare stoffen. Het bedrijf is verantwoordelijk voor de juistheid van de aangeleverde gegevens. Het meetprotocol wordt vastgelegd in de vergunning.

Onbekende stof

- Bemonstering (on)bekende component op bijvoorbeeld ad- of absorptiebuisjes of in tedlar- of gaszakken volgens de methode NPR/CEN TS 13649 met aansluitend GC/MS-analyse. Zoeken op een onbekende component vergt tijd, inspanning en geld en keuze van een lab met de juiste MS bibliotheek.
- Bemonstering met wasflessen gevuld met (aangezuurd of basisch) water of organische oplosmiddel (gekoeld) vergelijkbaar met de eisen uit de NEN-EN 1911. Aansluitend analyse HPLC/MS of iets vergelijkbaars af te stemmen met analyse-lab.
- Rekening houden met homogeniteitseisen uit de NEN-EN 15259.
- Daarnaast bij organische componenten meting van totaal koolwaterstoffen met een FID voor vaststellen emissiepatroon.

Monitoring - Lucht

Er wordt aanbevolen om aan te sluiten bij controleregime 4 (art. 2.8, lid 3 Activiteitenbesluit):

- continue meting of;
- ERP's categorie A of;
- meting 2x per jaar + ERP's categorie B.

Dit dient als maatwerk- of vergunningvoorschrift te worden vastgelegd.

Aanpak Brzo-OD's

Conform factsheet 1.0 geldt voor de Brzo-OD's deze aanpak ook voor de pZZS.

Metten – indirecte lozing water*Bekende stof, gestandaardiseerde meetmethode*

Voor zover beschikbaar maakt het bedrijf gebruik van gestandaardiseerde (meet)methoden voor het vaststellen van de emissie.

Bekende stof, geen gestandaardiseerde meetmethode

In overleg tussen het bedrijf en het bevoegd gezag wordt bepaald welke meetmethode wordt toegepast (best practice). Het verdient aanbeveling de waterkwaliteitsbeheerder hierbij te betrekken of om advies te vragen.

Het ligt voor de hand om aan te sluiten bij meetmethoden voor vergelijkbare stoffen. De meetmethode wordt vastgelegd in een meetprotocol. Het meetprotocol wordt vastgelegd in de vergunning.

Monitoring – indirecte lozing water

De frequentie van monitoring wordt afgestemd met de waterkwaliteitsbeheerder en vastgelegd in een maatwerk- of vergunningvoorschrift.

Aanpak Brzo-OD's

Conform factsheet 1.0 geldt voor de Brzo-OD's deze aanpak ook voor de pZZS.

Bedrijven zijn verplicht om onderzoek te doen om de emissies van ZZS te reduceren. . In eerste instantie dienen de BBT-maatregelen te zijn geïmplementeerd. In principe speelt KE daarin geen rol. Immers dat zit al in de vaststelling van BBT. Vervolgens kan uit het minimalisatieonderzoek/V&R volgen dat er verdere reductie van de emissies plaats kan vinden. Voordat deze laatste reductiemaatregel wordt geïmplementeerd wordt door bedrijven een afweging gemaakt waarbij wordt berekend hoeveel euro het kost om één kilo aan ZZS te vermijden. Vaak kost de maatregel 1000+ euro per vermeden kilo, dus wordt de maatregel vaak niet geïmplementeerd. Hoewel voor o.a. NO_x, SO₂ en VOS wel afwegingcritica zijn (bijvoorbeeld 8 tot 15 euro per vermeden kilo VOS), zijn voor ZZS geen afwegingcritica beschikbaar. Afwegingcriteria voor ZZS zullen zorgen voor een uniforme KE-afweging voor het implementeren van reductiemaatregelen. Voor het compartiment water is in de ABM een KE-methodiek gegeven (Bijstra et al. (2018) Kosteneffectiviteit van maatregelen ter beperking van wateremissies). Afwegingcritica (euro per kg) is voornamelijk gekoppeld aan de milieukwaliteitseis. Bedragen variëren € 1.000 tot >€50.000 en komen overeen met getallen enkele PBT- (Persistent, Bioaccumulerend en Toxisch) in de literatuur (Oosterhuis et. al 2017 IEAM 12 1100-1112

Met betrekking tot het compartiment Lucht heeft het RIVM met IenW afgesproken het volgende te gaan doen. We dragen bij aan de ontwikkeling van een handreiking voor kosten en batenafweging in het kader van minimalisatiemaatregelen. Hiervoor wordt , in samenwerking met Infomil, een technische werkgroep opgesteld, die de Adviesgroep Industriële Emissies (AGIE) informeert.

Aanpak Brzo-OD's

- a. Voor de indirecte lozingen moet ook gebruik worden gemaakt van de hierboven beschreven werkwijze. Op basis van de emissie en de invloed op de immissie kan bepaald worden in hoeverre verdergaande reductiemaatregelen noodzakelijk zijn. Overleg met de waterkwaliteitsbeheerder is hierbij essentieel vanwege de specifieke kennis van de rwzi en het ontvangende oppervlaktewater die nodig is voor de beoordeling.
- b. Tot het moment dat er KE-getallen beschikbaar zijn voor lucht kan worden aangesloten bij de KE-getallen voor water.

Opstellen minimalisatieonderzoek/V&R

Zowel in de aanvraag als o.b.v. de 5-jaarlijkse onderzoeksverplichting dient voor ZZS een zogenaamd minimalisatieonderzoek te worden uitgevoerd; oftewel een vermijdings- en reductieprogramma (V&R). Op de website van Infomil is daarvoor een format opgesteld. Zie link: <https://www.infomil.nl/onderwerpen/lucht-water/zeer-zorgwekkende/vermijdings/>

Dit format is niet wettelijk verplicht. Echter, het levert wel een systematische en volledig stappenplan om alle onderdelen van een minimalisatieonderzoek te adresseren.

Gestimuleerd dient te worden dat bedrijven dit format toepassen.

Onderdeel van het minimalisatieonderzoek zijn tevens de onderdelen genoemd in facstheets 3 t/m 6:

- Voor stoffen die ZZS zijn maar in Arm-bijlage 12A nog in hun oorspronkelijke stofcategorie vallen, gelden de EGW voor ZZS. Aangezien hierbij sprake is van een klassewijziging voortkomend uit een wetwijziging is het reëel om daar een termijn aan te koppelen;
- Voor de stoffen in Arm-Bijlage 12B zal per geval beschouwd moeten worden of het voldoen aan de EGW voor ZZS niet eerder kan dan 1-1-2025;
-
- Indien sprake is van een ZZS waarvoor een BBT-conclusie geldt, dan geldt primair de eis uit de BBT-conclusie. Is deze BBT-conclusie echter niet toegespitst op de ZZS, dan kan gesteld worden dat, op grond van de algemene minimalisatieverplichting als bedoeld in Abm-artikel 2.4 lid 2, de ZZS-emissie-eisen uit het Abm van toepassing zijn. In het geval daarbij sprake is van een aanscherping van de EGW, wat waarschijnlijk is, is het reëel om daar een overgangstermijn aan te koppelen.

Beoordelen

Het startpunt is dat ZZS-emissies moeten voldoen aan BBT en de daarbij behorende EGW. Daarnaast moet het MTR voor lucht en MKN voor water (voor zowel de indirecte als de directe lozing) (altijd) worden onderschreden. Het minimalisatieonderzoek/V&R richt zich op BBT+maatregelen d.m.v. substitutie of vermindering die KE kunnen worden uitgevoerd. KE is daarbij een onderdeel van de integrale beoordeling. Tevens dient daarbij gestreefd te worden naar een 0-emissie.

Beleid provincie Zuid-Holland

De provincie Zuid-Holland heeft bij beleid, vastgesteld op 15 oktober 2019, aangegeven dat streven naar een 0-emissie op de volgende wijzen concreet kan worden gemaakt:

- Voor nieuwe activiteiten wordt in beginsel geen hoger risiconiveau toegestaan dan het VR. Onder nieuwe activiteiten wordt verstaan het starten van nieuwe productieprocessen en het gebruik van nieuwe ZZS;

- Bij bestaande activiteiten wordt gestreefd naar een risiconiveau onder het VR. Indien dat niet mogelijk is, wordt ten hoogste de feitelijk geconstateerde emissies toegestaan voor zover deze niet leiden tot een overschrijding van het MTR.
- Bij uitbreiding van bestaande activiteiten (qua productiecapaciteit) wordt gestreefd naar ten hoogste gelijkblijvende totale vergunde emissies (stand-still-beginsel) en een impact hier van op- het risiconiveau van - de immissie, die het vorige punt in acht neemt.
- Daarnaast kan ook onderscheid worden gemaakt tussen de productiebedrijven en niet-productiebedrijven. Bij productiebedrijven wordt primair gestreefd naar 0-emissies zowel naar Lucht als Water. Substitutie en daarna vermindering zijn serieuze elementen in het minimalisatieonderzoek. Er dient wel oog te zijn voor bedrijven waarbij (p)ZZS in de grondstof een gegeven is, zoals raffinaderijen in de aardolie-industrie.
- Bij niet-productiebedrijven (zoals afvalverwerkers en op- en overslagbedrijven) speelt substitutie alleen een rol bij de “productie-onderdelen” binnen een inrichting.
- Dit beleid van de provincie Zuid-Holland is te vinden via de link:
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2019-7897.html#noot_id1-3-2-2-2-4-1

Aanpak van de de Brzo-OD's

- a. Voor het minimalisatieonderzoek/V&R wordt gebruik gemaakt van het format als bedoeld op de Infomilsite.
- b. Conform factsheet 1 geldt voor de Brzo-OD's deze aanpak ook voor de pZZS.

Afval en ZZS

Voor de verwerking van ZZS in afvalstoffen geldt, aanvullend op de minimalisatieplicht voor emissies naar lucht en lozing naar water, het beleid uit het LAP3.

Wettelijke basis

De juridische basis voor een beoordeling van verwerking van afval met ZZS is Wabo-artikel 2.14 lid 1b. Hierin staat dat bij het verlenen van omgevingsvergunningen, onderdeel milieu, rekening moet worden gehouden met Wm-artikel 10.14 en dus met het LAP3. Deze verplichting betreft niet alleen de omgevingsvergunningen voor afvalbeheerinrichtingen, maar ook de vergunningen voor bedrijven waar afval vrijkomt.

Beleid

Het beleid over ZZS in afvalstoffen in hoofdstuk B.14 van LAP3. Hierin staan onder andere de volgende onderwerpen:

- Toelichting welke stoffen worden aangemerkt als ZZS
- Uitleg over wettelijke bepalingen voor de verwerkingsmogelijkheden van afvalstoffen met ZZS
- Een beoordelingsrichtlijn voor de vergunningverlening voor de verwerking van afvalstoffen waarin ZZS voorkomen (mengen, recyclen),
- Informatie bevoegd gezag over het beoordelen van overbrenging van zulke afvalstoffen
- Informatie over het ZZS-beleid en de beoordeling 'afvalstof-of-niet'
- Informatie over pZZS op basis van zorgplicht.

Afvalstoffen met ZZS

Rapport SGS Intron 'Inventarisatie ZZS in afval'

Het doel van dit rapport is om een overzicht te maken van afvalstoffen met de ZZS, waarvoor een redelijke kans bestaat om die in de betreffende afvalstoffen aan te treffen.

<https://lap3.nl/achtergrond/documenten/gevaarlijk/>

Concentratiegrenswaarde voor ZZS in afvalstromen

Concentratiewaarde voor ZZS in afvalstromen RIVM:

Om te bepalen of een afvalstof die ZZS bevat kan worden verwerkt is er een concentratiegrenswaarde vastgesteld. Boven deze grenswaarde moet worden uitgezocht of het afval vernietigd moet worden of dat het kan worden hergebruikt.

De algemene concentratiegrenswaarde van ZZS in afval is op 0,1 gewichtsprocent gesteld, waarbij voor een aantal van deze stoffen strengere, stofspecifieke concentratiegrenswaarden gelden. Als het afval lagere concentraties bevat, en dus mag

worden gerecycled, bepaalt het type product welke concentratiegrenswaarden daarin voor de ZZS moeten worden nageleefd.

Bevat de afvalstroom een individuele ZZS in concentraties gelijk aan of groter dan 0,1 gewichtsprocent, dan dient er een verdere risicoanalyse uitgevoerd te worden om te bepalen of het risico van afvalverwerking voor de beoogde toepassing acceptabel is.

De algemene concentratiegrenswaarde is bepaald op basis van concentratiegrenswaarden voor ZZS in de huidige wet- en regelgeving. De belangrijkste wettelijke kaders die hiervoor zijn geraadpleegd zijn de verordeningen voor classificatie, label en verpakking (CLP), de Europese wetgeving voor chemische stoffen REACH en de verordening voor persistente organische stoffen (POP). Daarnaast is de Europese kaderrichtlijn afval van belang.

<https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/2017-0099.pdf>

Risicoanalyse

Handreiking ZZS in afvalstoffen (achtergrond bij LAP3)

Gaat in op de nadere uitwerking van de aspecten die bij het opstellen van een risicoanalyse moeten worden betrokken. Bedoeld voor bedrijven die afvalstoffen met ZZS willen verwerken en voor het bevoegd gezag om een beoogde verwerking te beoordelen. Ook toepasbaar voor de houder van een materiaal met ZZS die een verzoek tot bijproduct of einde-afvalstof indient en het bevoegd gezag dat een dergelijk verzoek moet beoordelen. Het LAP kent uitsluitend beleid voor vastgestelde ZZS. Het LAP benadrukt wel dat ook voor potentiële ZZS vanuit de Wm de zorgplicht geldt om met deze stoffen verantwoord om te gaan. <https://lap3.nl/achtergrond/documenten/gevaarlijk/>

Aanpak van de de Brzo-OD's

- Conform LAP3.

Definitie en toepassingsgebied Opkomende stoffen

Bij opkomende stoffen gaat het om een groep van organische stoffen waarvan de chemische identiteit en/of toxiciteit nog niet bevestigd is en waarvoor de gevolgen voor bijvoorbeeld drinkwater nog niet bekend zijn.

Opkomende stoffen zijn van belang binnen het thema Water (directe en indirecte lozingen).

Wettelijk kader

Er is geen norm beschikbaar voor oppervlaktewater of drinkwater. Vanuit het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is een werkgroep “structurele aanpak opkomende stoffen” bezig na te gaan of de regelgeving aangepast moet worden voor lozingen van opkomende stoffen door de industrie, die in het drinkwater terecht kunnen komen.

Aanpak van de Brzo-OD's

- De te lozen stof wordt beoordeeld m.b.v. de ABM. Vervolgens worden m.b.v. de Immissietoets de effecten van de lozing op het oppervlaktewater en op het eerste innamepunt voor drinkwater bepaald;
- Getoetst wordt of voldaan wordt aan de norm van 1 µg/l voor niet genormeerde antropogene stoffen (bijlage 5 van de drinkwaterregeling);
- ILT kan voor een bepaalde stof een ontheffing verlenen van art. 16 van de Drinkwaterregeling, in afwachting van afleiding van een norm door RIVM.

Waar zijn de opkomende stoffen en ontheffingen te vinden?

Er bestaat een overzicht van verwachte, aangevraagde en verleende ontheffingen van ILT inzake artikel 16 van de Drinkwaterregeling¹.

<https://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/emissiebeheer/grip-opkomende/>

Is er een knelpunt in de wet- en regelgeving of een discussiepunt?

Op dit moment wordt zoals hierboven aangegeven onderzocht of aanpassing van de wet- en regelgeving noodzakelijk is.

In de praktijk blijkt dat de toetsing aan de ABM en van de immissie complex kan zijn, met name bij indirecte lozingen. Ook het feit dat de afleiding van een norm door RIVM tijd in beslag neemt kan als een knelpunt ervaren worden.

¹ Op de volgende pagina is als voorbeeld een overzicht bijgevoegd van de stand van zaken met betrekking tot ontheffingen op 16 augustus 2018

Aanpak van de Brzo-OD's

- Voor het uitvoeren van de immisietoets wordt overlegd met de waterkwaliteitsbeheerder.
- In geval van overschrijding van de norm van de drinkwaterregeling wordt overlegd met de lozer, de waterkwaliteitsbeheerder, het drinkwaterbedrijf, ILT en RIVM.

Overzicht verwachte, aangevraagde en verleende ontheffingen ILT inzake art. 16 Drinkwaterregeling, versie 16 augustus 2018

Ontheffing voor stof	Richtwaarde \ Ontheffingswaarde	Stroomgebied Maas				Stroomgebied Rijn		
		WML Heel	Dunea Brakel	Evides Biesbosch	Evides Haringvliet	Watermet Nieuwegein	Oasen Lek	PWN Andijk
1. Aceton	3,15 mg/l	24-07-17						
2. Di-isopropylether (DIPE)	1,4 mg/l	24-07-17						
3. 1,4-Dioxaan	3 µg/l					20-12-17		
4. Ethyleendiaminetetra-azijnzuur (EDTA)	0,6 mg/l\50 µg/l*	24-07-17	06-06-18*	20-03-17	20-03-17	23-04-18	verwacht	verwacht
5. Glyfosaat	0,3 µg/l	01-12-17		01-12-17				
6. AMPA	3 µg/l	01-12-17	06-06-18	01-12-17				
7. Melamine	5 µg/l	06-10-16	09-03-17	20-03-17	20-03-17	12-06-17		
8. Metformine	196 µg/l	24-07-17						
9. Guanylureum	0,02 mg/l	24-07-17	afgewezen	20-03-17	20-03-17			
10. Sucralose	5 mg/l		06-06-18	20-03-17	20-03-17	verwacht		
11. Trifluorazijnzuur (TFA)	0,35 mg/l		31-07-17		16-02-18	31-07-17	31-07-17	31-07-17
12. Urotropine (methenamine)	0,5 mg/l	24-07-17		20-03-17	20-03-17			
13. Aromatische sulfonaten (PAS)							19-04-18	
14. 8-hydroxyphenilic acid (was LCAqua 057)		afgewezen						
15. Tri(iso)butylfosfaat	350 µg/l\3 µg/l		06-06-18					
16. Acesulfaam-K			aangevraagd					
17. Chloraat	70 µg/l\20 µg/l		06-06-18	aangevraagd	aangevraagd			
18. Di-ethyleentriaminepentaazijnzuur (DTPA)	700 µg/l\10 µg/l		15-08-18	15-08-18				
Beëindigde ontheffingen	Kwaliteitseis							
Pyrazool (was LCAqua 033)	3 µl\15 µg/l	27-08-15	27-08-15	27-08-15	27-08-15			

* de ontheffingswaarde is 50 µg/l voor Dunea en voor de overige bedrijven 600 µg/l

Bijlage 1: ZZS-projecten

Project zeer zorgwekkende stoffen van IenW

In oktober 2017 is door IenW een project gestart waarin de betrokken overheden in samenwerking met het bedrijfsleven drie actielijnen hebben geformuleerd. Deze actielijnen zijn:

1. ZZS in beeld
2. Informatie voor bevoegd gezag en bedrijven
3. ZZS goed geregeld

Het project kent een stuurgroep waarin naast het bedrijfsleven vanuit de volgende overheden zijn betrokken: IenW, RIVM, RWS, Unie van Waterschappen, provincie Zuid Holland en de Brzo OD's. De Brzo-OD's worden vertegenwoordigd door Ronald van Ieperen (DCMR), Lex Fresen (ODNZKG, Albert Willemsen (ODRN) en ~~Frans Segers~~

Project ZZS Brzo-OD's

In dit project van de zes Brzo-OD's worden in de ZZS-werkgroep de problemen bij de uitvoering van de ZZS-regelgeving bij vergunningverlening besproken, afgestemd en waar nodig voorzien van vervolg acties.

Project Bezien van RWS

In 2017 was RWS bezig met het opzetten van het project Bezien. Dit project kende een brede opzet waarbinnen het makkelijk was om ZZS als onderdeel mee te nemen. Het betreft een pilot waarbij RWS en de Brzo-OD's afstemming hebben over de planning van het project en de samenloop van het IPO-project ZZS.

IPO-project ZZS

In 2018 is het IPO-project ZZS tot stand gekomen. Met dit project geven de provincies, in navolging op de provincie Zuid Holland, invulling aan de verbetering van de informatie over de emissies van ZZS. Het project is formeel beëindigd maar de activiteiten lopen door tot en met 31 december 2020 en vraagt in 2019 en 2020, soms een behoorlijke, inzet van de Brzo-OD's en van diverse niet Brzo-OD's.

Project ZZS IOV deelprogramma 3

In 2019 is in het IOV deelprogramma 3 het project ZZS opgenomen. Dit project kan gezien worden als complementair aan en deels als opvolger van het IPO-project ZZS. Dit project richt zich op alle omgevingsdiensten en beoogt de verbreding naar de gemeentelijke inrichtingen en het breder delen van de opgedane ervaringen. Voor het project wordt nog een projectleider gezocht (inmiddels heeft de ODA zich opgeworpen als kandidaat).

Kennisnetwerk ZZS

In opdracht van IenW is door het RIVM een kennisnetwerk ZZS opgezet. Dit kennisnetwerk heeft als doel de uitvoeringspraktijk te verbeteren door onderlinge uitwisseling van kennis en ervaringen te stimuleren. Hiervoor maakt het kennisnetwerk gebruik van een kennisplatform op de website van ODNL en het organiseren van kennisdagen (jaarlijks 2 dagen). In een kernteam met vertegenwoordigers van RIVM, RWS, Infomil en de Brzo-OD's (~~Frans Segers~~ Joost Verburg) worden de kennisdagen voorbereid.

Kenniscommunity veiligheid en gezondheid in de leefomgeving

Deze actie komt vanuit het Veluweberaad. Het Veluweberaad houdt zich bezig met kennis voor decentrale overheden tegen de achtergrond van de Omgevingswet. Door toenmalig bestuurlijke trekker van de kenniscommunity (Rik Jansen namens IPO) en de betrokken directeur (Els van Schie van het RIVM) is destijds besloten de focus te richten op ZZS (en opkomende stoffen). De kenniscommunity richt zich daarbij op het proces van kennisontwikkeling en het ontsluiten en delen van kennis en niet op het genereren van inhoudelijke kennis. In de ambtelijke werkgroep zijn de Brzo-OD's vertegenwoordigd door OMWB (Jacky Priester, Richard Welling), ODNZKG (Monique Benneker) en de projectleider.

COLOFON

Charlotte van Leeuwen (Omgevingsdienst Groningen)

Ronald van Ieperen (DCMR Milieudienst Rijnmond)

John Korsman (DCMR Milieudienst Rijnmond)

Marc van der Meij (Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied)

Albert Willemsen (Omgevingsdienst Regio Nijmegen)

Rob Velden (Omgevingsdienst Midden- en West- Brabant)

Ria Jetten (RUD Zuid-Limburg)

Projectleider: tot 01-08-2019 Frans Segers (Omgevingsdienst Regio Nijmegen), vanaf 01-09-2019 Joost Verburg (Omgevingsdienst Regio Nijmegen)

